

REVIVAL DE PLAGIARIS

El dia que escric aquestes ratlles ha de comparèixer a declarar davant el jutge el premi novel Camilo José Cela acusat de plagiar la seva darrera novel·la La cruz de San Andrés, guardonada amb el premi Planeta. Fa poc es van denunciar també els plagis d'altres personatges il·lustres: la popular presentadora Ana Rosa Quintana, el president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana i el director de la Biblioteca Nacional d'Espanya, Lluís Racionero.

Tot fa pensar que ens trobem davant una nouvelle vague, una nova onada de plagiaris.

És veritat que el fenomen no és nou i que el llarg de la història hi ha hagut plagiaris famosos (podeu comprovar-ho a Internet els qui sabeu navegar per aquests pèlags). I tothom sap que l'argument de moltes obres literàries antigues, com el de les epopeies i tragèdies gregues, era extret de narracions i mites populars. Una cosa semblant passava en la música, amb les diferents versions i variacions sobre un tema. I no ens cansaríem mai d'escoltar les diverses versions que en els seus corals J.S. Bach fa d'una coneguda melodia religiosa. Clar que d'això ningú no en diria plagi. El plagi suposa una apropiació dolosa.

El fenomen no és nou. Però també és veritat que amb l'ordinador també han sorgit noves possibilitats de plagiar impunement. En efecte, l'ordinador és l'estri ideal per a enganxar, com aquell que cus pedaços, textos espigolats d'ací i d'allà o del mateix ordinador, si se sap navegar per Internet. I si els canvio o retoco una mica o els dono una nova disposició, Qui em podrà dir que no sóc original? Més encara: només que canviï el tipus de lletra i millori la presentació, qui em pot privar de fer-me la il·lusió que allò és meu?

Abans això no passava. Quan amb el seu humil llapis, bolígraf o hispano-olivetti un copiava un paràgraf, era molt conscient que copiava. I fins a l'escota hi havia un exercici per a aprendre a escriure que se'n deia còpia. Amb l'ordinador aquesta consciència es perd. Un té la impressió que és ell el qui cuina. El perill de l'ordinador no està tant en les facilitats que ofereix per a plagiar com en el canvi de mentalitat i sensibilitat que origina i que afecta tant el concepte d'originalitat com el respecte a la propietat intel·lectual.

Recordo que, quan treballava a l'escola, em trobava sovint amb treballs esplèndids, amb compaginació i il·lustracions vistoses. Però, quan llegies el text, et trobaves amb uns quants paràgrafs copiats d'una enciclopèdia al peu de la lletra.

L'ordinador ha estat sobretot una benedicció per a la munió de negres professionals que treballen a preu fet i no tenen gaires manies, perquè saben que el seu nom no sortirà mai a la llum.

Resumint, que cada vegada es fa més difícil saber què és de qui.

Què direm, doncs: que l'ordinador és un aparell funest que mata la creativitat? Naturalment que no.

L'ordinador és un aparell meravellós si se sap usar. Però és també una temptació. I no és estrany que a més d'un li caigui. Fins i tot personatges il·lustres.

JESÚS HUGUET

Professor de l'Institut Superior de Ciències Religioses de Vic